

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 23.09.1969, sp. zn. 3 Cz 21/69, ECLI:CZ:NS:1969:3.CZ.21.1969.1

Číslo: 24/1970

Právní věta: Vynaložením všetkého úsilia v zmysle § 428 o. z. je treba rozumieť všetku objektívne možnú starostlivosť, ktorú mohla organizácia prevádzajúca dopravu vyvinúť; pri zisťovaní tohto "vynaloženia všetkého úsilia" na zabránenie škody nejde o zisťovanie protiprávneho úkonu zo strany organizácie prevádzajúcej dopravu. Púhe upozornenie cestujúceho na protiprávnosť počínania spočívajúceho v otváraní dverí autobusu za jazdy je úsilím smerujúcim k zabráneniu škody (a má nepochybne význam aj z hľadiska posúdenia zavinenia poškodeného), avšak nemožno ho považovať za vynaloženie všetkého úsilia na zabránenie škody, ak mal pracovník organizácie prevádzajúcej dopravu súčasne objektívnu možnosť vyvinúť na tento cieľ ešte účinnejšie úsilie ako slovné upozornenie cestujúceho.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 23.09.1969

Spisová značka: 3 Cz 21/69

Číslo rozhodnutí: 24

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Doprava, Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků

Předpisy: 40/1964 Sb. § 428
§ 441

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyňa sa domáhala toho, aby žalovaný (ČSAD, n. p. v B.) bol uznaný povinným zaplatiť jej 10 200,- Kčs s prísl. ako náhradu škody na zdraví, ktorú utrpela dňa 2. 5. 1966 po 23. hodine pri vypadnutí z autobusu v blízkosti zastávky autobusu pri stanici v Č. Žalovaný navrhoval zamietnutie žaloby s tým, že škodu na zdraví si spôsobila žalobkyňa sama, pretože pred zastavením autobusu si napriek upozornenia sprievodcu sama za jazdy otvorila dvere.

Okresný súd v Trenčíne uložil žalovanému rozsudkom zo 14. 11. 1967, aby zaplatil žalobkyni 6343,- Kčs s 3 % úrokmi od 5. 1. 1967 do zaplatenia, na trovách konania 1960,- Kčs; inak bola žaloba zamietnutá. V odôvodnení svojho rozsudku okresný súd uviedol, že vykonaným dokazovaním zistil, že dňa 2. 5. 1966 po 23. hodine pri jazde autobusom z N. M. do Č. sa žalobkyňa pripravovala k vystúpeniu z autobusu, odistila poistku záveru dverí a pridržovala sa kľučky, a to napriek tomu, že ju sprievodca upozorňoval, aby pred zastavením autobusu neotvárala dvere, čím došlo k tomu, že sa

dvere autobusu za jazdy otvorili a žalobkyňa z autobusu vypadla; okresný súd pokladal tak isto za zistené, že išlo o autobus s dvermi, aké sa bežne na autobusových linkách nepoužívali (jednokrídlovými s mechanickým otváraním v smere idúceho autobusu), a že sprievodca sedel na prednom sedadle tak, že mal možnosť ovládať mechanizmus dverí, že videl žalobkyňu, ako sa pripravuje na vystupovanie z autobusu a dotýka sa rukami uzáveru dverí, a preto ju upozornil, aby nevystupovala za jazdy. Z týchto zistení vyvodil okresný súd záver, že žalovaný zodpovedá za škodu žalobkyne z jednej polovice, pretože nepreukázal, že škode nemohlo byť zabránené ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. V tejto súvislosti okresný súd poukazoval na to, že sprievodca autobusu, ktorý videl konanie žalobkyne, sedel tak, že mohol vzpažením ruky pridržať poistku záveru dverí a zabrániť konaniu žalobkyne, keď tiež autobus nebol obsadený tak, že by mal sprievodca autobusu pred sebou nejakú prekážku, pričom sprievodcovi bolo i známe, že mechanizmus uzáveru dverí je atypický a vyžaduje zvýšenú pozornosť.

Krajský súd v Bratislave zmenil rozsudkom z 2. 5. 1968 rozsudok okresného súdu tak, že žalobu zamietol s tým, že žalovaný nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie zdôvodnil krajský súd tak, že žalovaný nezodpovedal za škodu žalobkyne, keď v konkrétnom prípade vynaložil všetko úsilie na zabránenie škody tým, že ústami sprievodcu autobusu upozornil žalobkyňu, aby behom jazdy neotvárala dvere; podľa krajského súdu nemožno požadovať, aby behom jazdy bránil sprievodca autobusu cestujúcim v otváraní dverí tým, že by ich pridržoval rukou. Krajský súd poukazoval tiež na to, že ustanovenia vyhl. č. 127/1964 Zb. (o mestskom prepravnom poriadku) sprievodcovi autobusu nič podobného neukladajú, že naopak požadujú, aby cestujúci neotvárali za jazdy vonkajšie dvere vozidla.

Najvyšší súd rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona podanej predsedom Najvyššieho súdu, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave bol porušený zákon a tento rozsudok zrušil.

Z odôvodnenia:

Krajský súd pokladal skutkový stav zistený okresným súdom za správne zistený (ako tiež v odôvodnení rozsudku výslovne uviedol odkazom na ustanovenie § 220 ods. 1 o. s. p.). Potom, pravda, musel vychádzať z toho, že v danom prípade došlo ku škodnej udalosti vyvolanej zvláštnou povahou prevádzky dopravného prostriedku (§ 428 ods. 1 o. z.), teda autobusu, že žalobkyňa utrpela škodu na zdraví a že je tu daná príčinná súvislosť medzi touto škodnou udalosťou a škodou žalobkyne.

Za takéhoto stavu mohol krajský súd dospieť k zamietnutiu žaloby len vtedy, pokiaľ by zhladal bezpečne preukázaným, že škode nemohlo byť žalovaným zabránené ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať. Pokiaľ by tomu tak nebolo, nemohol by sa žalovaný celkom zbaviť zodpovednosti ani poukazom na to, že poškodený (žalobkyňa) porušil právnu povinnosť a že tento zavinený protiprávny úkon poškodeného (žalobkyne) je v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou. Nemožno, pravda, vylúčiť, že si škodu spôsobenú taktiež jeho zavinením ponesie poškodený pomerne; poškodený zo škody spôsobenej prevádzkou dopravného prostriedku si však ponesie túto škodu sám len vtedy, ak bola škoda spôsobená jeho zavinením výlučne (porov. § 441 a 428 o. z.).

Vynaložením všetkého úsilia v zmysle § 428 o. z. je treba rozumieť všetku objektívne možnú starostlivosť, ktorú mohla organizácia prevádzajúca dopravu vyvinúť. Pri zisťovaní tohto „vynaloženia všetkého úsilia“ na zabránenie škody nejde o zisťovanie protiprávneho úkonu zo strany organizácie; v tomto smere je teda v danom prípade nadbytočné poukazovanie krajského súdu na to, čo dopravcovi ukladajú ustanovenia vyhl. č. 127/1964 Zb. (o mestskom dopravnom poriadku). Rámec vynaloženia všetkého úsilia na zabránenie škody, ktoré možno požadovať, bude, pravda, presahovať napr. nepredvídateľnosť zásahu určitej skutočnosti, nespôsobilosť prostriedkov, ktorými bolo vôbec možné predísť spôsobenej škode atď.

Z uvedeného potom vyplýva, že nemožno pokladať za vynaloženie všetkého úsilia na zabránenie škody, ktoré možno požadovať, ak sa sprievodca autobusu nevykonávajúci súčasne žiadnu inú činnosť pri organizácii, riadení či uskutočňovaní prevádzky autobusu uspokojí len s upozornením na povinnosť neotvárať dvere autobusu za jazdy, adresovaným voči cestujúcemu, ktorý sa chystá či dokonca pokúša už toto urobiť, a to najmä vtedy, ak by tento sprievodca mal súčasne aj objektívnu možnosť sledovanému počínaniu cestujúceho zabrániť účinnejším spôsobom ako slovným upozornením (ako napr. vykázaním cestujúceho z tesnej blízkosti výstupných dverí, zaujatím miesta pri týchto výstupných dveroch, presvedčením sa o uzavretí dverí pred zastavením autobusu atď.). Púhe upozornenie cestujúceho na protiprávnosť počínania spočívajúceho v otváraní dverí autobusu za jazdy je úsilím smerujúcim k zabráneniu škody (a má nepochybne význam aj z hľadiska posúdenia zavinenia poškodeného – porov. § 441 o. z.), avšak nemožno ho považovať za vynaloženie všetkého úsilia na zabránenie škody, ktoré možno na dopravci požadovať, ak mal pracovník organizácie prevádzajúcej dopravu zároveň objektívnu možnosť vyvinúť na tento cieľ ešte účinnejšie úsilie ako uvádzané slovné upozornenie cestujúceho.

Pretože v danom prípade krajský súd vychádzal z iného právneho názoru (nezodpovedajúceho najmä obsahu i účelu ustanovenia § 428 o. z.), došlo v jeho rozhodnutí k porušeniu zákona v ustanoveniach § 321, 427, 428 a 441 o. z.